

## جناب آقای مهندس زنگنه وزیر محترم نفت

باسلام واحترام؛

پیرو نامه شماره ۴۷۶۴/د مورخ ۹۲/۷/۱۰ و مصوبه اخیر مجلس شورای اسلامی در زمینه مرحله دوم هدفمندی یارانه ها و نیز شایعات منتشر شده در روزهای اخیر مبنی بر افزایش قیمت بنزین، بیم آن می رود که با افزایش قیمت بنزین معمولی بیش از قیمت بنزین آزاد یا تک نرخى شدن قیمت بنزین بر مشکل تورم کشور افزوده شود. بررسی ها نشان می دهد که استفاده از سیاست های صرفا قیمتی از دهه ۶۰ تا سال ۸۵ نتوانست مصرف فزاینده بنزین را متوقف کند. طی این دوره با افزایش قیمت بنزین، تورم عمومی کشور افزایش می یافت و نیاز به تعدیل نرخ ارز، افزایش مجدد قیمت بنزین را در سال های بعدی ناگزیر می نمود. اما طرح کارت هوشمند سوخت و اجرای گام اول هدفمندی یارانه ها بر اساس اختصاص سهمیه و فروش مازاد مصرف با قیمت آزاد، نتوانست مصرف بنزین را کاهش دهد.

بر اساس اطلاعات مرکز آمار ایران، دهک های بالای درآمدی کشور مصرف بیشتری از بنزین دارند و دهک های کم درآمد بهره کمتری از آن می برند. در حالی که سهم منطقی هر دهک از مصرف بنزین ۱۰ درصد است، دهک های بالا بیش از سهم خود تا ۲۵ درصد و دهک های پایین کمتر از سهم خود مصرف می کنند؛ به نحوی که این میزان برای دهک اول درآمدی کشور تنها ۲٫۵ درصد است. در نتیجه از آن جا که قیمت بنزین تک نرخى از قیمت فوب خلیج فارس کمتر است، یارانه ای در خود دارد و در این حالت افراد پردرآمد در صورت تک نرخى شدن بنزین همچنان بهره بیشتری از یارانه بنزین می برند. به عبارت دیگر در این حالت مصرف بیشتر به معنای یارانه بیشتر است که با منطبق اختصاص یارانه، سازگار نیست. همچنین در صورتی که نرخ بنزین آزاد کمتر از بنزین معمولی افزایش یابد و به نرخ فوب خلیج فارس نرسد، اختصاص یارانه به افراد پرمصرف بر همین اساس همچنان ادامه خواهد داشت.

شبکه تحلیلگران فناوری ایران در گام دوم هدفمند کردن یارانه بنزین سناریویی را طراحی کرده است که بر اساس آن بنزین به هر خانوار به جای هر وسیله نقلیه اختصاص می یابد و کسری منابع هدفمندی یارانه بنزین صرفا از محل افزایش قیمت بنزین آزاد تامین می شود. در این سناریو مصرف بیشتر به معنای یارانه بیشتر نخواهد بود و انگیزه مردم برای صرفه جویی بیشتر می شود. این سناریو از نظر ۳ شاخص کلان شامل "تورم و نارضایتی"، "عدالت" و "قاچاق بنزین" نسبت به سناریوهای مطرح شده برتری دارد:

۱- **تورم و نارضایتی:** در صورتی که به هر خانوار یک سهمیه اختصاص پیدا کند، تنها افراد پرمصرف یا همان پردرآمد هستند که برای مصارف مازاد خود هزینه واقعی آن را پرداخت می کنند و هزینه مصرف بنزین برای آحاد جامعه تغییر نمی کند که

این امر به معنای تورم کمتر است. همچنین این سناریو نسبت به سناریو تک نرخي که در آن تمامی مردم شاهد افزایش قیمت چند برابری هستند، نارضایتی اجتماعی کمتری را به دنبال دارد.

۲- **عدالت:** با اختصاص بنزین به هر خانوار، توزیع یارانه بنزین میان خانوارهای دارای وسیله نقلیه اعم از خودرو و موتور سیکلت برابر و عادلانه می شود و به خانوارهایی که بیش از یک وسیله نقلیه دارند، سهمیه و یارانه اضافی اختصاص نمی یابد. همچنین خانوارهایی که وسیله نقلیه ندارند می توانند به صورت غیرنقدی و در قالب سبدي از کالا و خدمات مانند بیمه های درمانی از مزایای یارانه بنزین بهره مند شود.

۳- **قاچاق بنزین:** از آن جا که قیمت بنزین در سناریو تک نرخي نمی تواند به نرخ فوب خلیج فارس برسد و قیمتی نیمه یارانه ای است، قاچاق آن صرفه اقتصادی به همراه دارد اما در سناریو پیشنهادی که قیمت بنزین آزاد در داخل کشور بدون یارانه تعیین می شود، زمینه ی قاچاق آن از بین می رود و هدر رفت منابع کشور از این محل متوقف می شود.

#### جدول - مقایسه سناریو های مطرح و مزیت سناریوی پیشنهادی

سناریوها	قیمت سهمیه ای	قیمت آزاد	مصرف سهمیه ای (میلیون لیتر در روز)	مصرف آزاد (میلیون لیتر در روز)	درآمد ماهانه دولت (میلیارد تومان)	افزایش درآمد ریالی دولت
سناریو کنونی	۴۰۰	۷۰۰	۴۸.۱۶	۱۶.۸۴	۹۳۲	
سناریو محتمل	۷۰۰	۱۰۵۰	۴۶.۱۶	۱۳.۸۴	۱,۴۰۵	۵۱%
سناریو پیشنهادی	۴۰۰	۲۰۵۰	۴۶.۱۶	۱۳.۸۴	۱,۴۰۵	۵۱%

در مجموع مزیت سناریو پیشنهادی را می توان در ایجاد کمترین آثار تورمی و نارضایتی های اجتماعی، افزایش عدالت در اختصاص یارانه بنزین و متوقف کردن قاچاق بنزین معرفی کرد که هیچ یک از سناریوهای محتمل قادر به تامین آن نیستند. همچنین بررسی ها نشان می دهد که حمل و نقل عمومی به طور کلی استفاده چندان از بنزین آزاد ندارد و سناریو پیشنهادی در مقایسه با تک نرخي شدن قیمت بنزین، هزینه های حمل و نقل عمومی را کمتر تحت تاثیر قرار می دهد. در عین حال لازم است سهم گاز طبیعی که نسبت به بنزین، آلاینده گی کمتری دارد و امکان قاچاق آن وجود ندارد، در سبد سوخت حمل و نقل عمومی بیشتر شود. با اصلاح نرخ کارمزد جایگاه داران سی ان جی و کاهش زمان سوخت گیری برای تاکسی ها و وانت بارها، می توان سهمیه بنزین این وسایل نقلیه را کاهش داد و زمینه فساد ناشی از اختصاص سهمیه بنزین را از بین برد.